

Örgündeki Hac Yolculuğu ve Birkaç Bildirisi Vahidettin'in beyanamesi... Mus TARİH: 19.05.2020

ANA SAYFA TARİHİN İÇİNDEN GENEL TARİH BALKANLAR KAFKASYA BASINDAN YAZARLAR

Kurtuluş Savaşı Yunan askerinin kaleminden Yenişehir'in işgal günleri



Yunan askerinin kaleminden Yenişehir'in işgal günleri

mesutbicer16@gmail.com Facebook Twitter G+ Google+

Tüm Yazıları Mesut BİÇER

20 Şubat 2019 Çarşamba



Yalova Vilayetine İskan Edilen Kafkas Göçmenleri

1 2 3 4 5 6 7 8 9

## **MESUT BİÇER : Yunan askerinin kaleminden Yenişehir'in işgal günleri**

20 Şubat 2019

Türk milletinin küllerinden yeniden doğduğu, orduları dağılmış, cephanelerine el konmuş, savaş gemileri tersanelere çekilmiş, tren yolları ele geçirilmiş durumdayken yeniden ayaklandığı savaşın ismi Kurtuluş Savaşı, İstiklâl Harbi ya da başka bir deyişle Milli Mücadele Savaşı'dır. Peş peşe süren savaşların ardından yorgun, bitkin ve en önemlisi belki de gelecekte hiçbir ümidi kalmamış Anadolu insanının silkelenip yeniden ayağa kalktığı yok oldu, bitti derken cihana yeniden kafa tuttuğu ve sonu zaferle biten bir savaştır bu savaş.

Yunanlıların 15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıkmaları ve 9 Eylül 1922'de geldikleri yerden İzmir'den denize dökülmeleri sürecinde yaşananlar bulunduğumuz coğrafyada oldukça derin izler bırakmıştır. Yunanlıların "Küçük Asya Savaşı" ya da " Küçük Asya Felaketi" olarak adlandırdıkları sonu onlar açısından derin hüsrarla biten bu savaşta yaşananlar ise insanlık tarihine kara leke olarak işlenmiştir.

Kurtuluş Savaşı sürecinde 27 Ekim 1920 tarihinden 6 Eylül 1922 tarihine dek beş kez Yunan ordularının işgaline uğrayan Yenişehir için işgal, işgalde yaşananlar ve buna benzer konular defa kez yazıldı çizildi. Elbette ki; tarihin kıvrımlarında karanlık olarak kalan kısımlar her zaman var olacaktır. Lâkin tarihte karanlık kısımları aydınlatmak, aydınlatmaya çalışmak bizleri istikbale daha emin olarak hazırlayacaktır inancı içerisindeyiz. Bu bağlamda da çalışmalarımıza ara vermeden devam ediyoruz.



Yenişehir'de Yunanlılar tarafından halılarına kadar soyulduktan sonra ateşe verilip talan edilen bir köy camisinin fotoğrafı[23]Son birkaç yıldır bizim Kurtuluş savaşı olarak adlandırdığımız Yunanlıların Küçük Asya Savaşı dediği savaşla ilgili olarak Yunan kesiminde de anı türü yaşanmış, tanık olunmuş ve tanıklıkların kaleme aldığı kitaplar yayınlanmaktadır. Örneğin Yunanlı tarihçi-yazar Tassos Kostopulos'un kaleme aldığı *"1912- 1922 Savaş ve Etnik Temizlik"* isimli kitabında yazar açık ve net olarak Yunan ordusunun Türk halkına yaptığı mezalimleri anlatmaktadır. Buna benzer bir diğer kitap ise Pliziyotis'e aittir. Esasen Anadolu'da Türk halkı ile iç içe komşu olarak yaşayan Haralambos Pliziyotis bir Rum ailesinin mensubudur. 1913'de arkadaşı Sotos ile birlikte gizlice evinden kaçarak Balkan Savaşlarına katılmış. Anadolu harekâtı döneminde de 1920 yılından itibaren dört kardeşi ile birlikte Yunan Ordusunda gönüllü olarak bulunmuştur.[1] Eli kalem tutan bir kişi olsa gerek ki; savaş boyunca da bir günlük tutmuştur. Ve bu günlüğünü daha sonra bir kitap haline getirerek *"Anamnis Tu Metopu, 1920-1921 Mikrasia-Thraki"* yani türkçe tercümesi ile *"Cephe Hatıraları, 1920-1921 Anadolu-Trakya"* ismi ile kitaplaştırmıştır.

Nisan 1920'de başlayıp Ekim 1921'e kadar geçen süreyi konu alan Pliziyotis söz konusu bu günlüğünde yaşadıklarını kendi gözüyle anlatmış, gördüklerini aktarmıştır. Savaş boyunca yaptığı yürüyüşlerde çantasındaki fazlalıklardan kurtulması gerektiği durumda ailesinden aldığı mektupları yakmak zorunda kalsa da günlüğüne her zaman sadık kalmayı tercih etmiştir.[2]

Yenişehir'in Yunan ordusu tarafından ilk kez işgal edildiği tarih olan 27 Ekim 1920, ikinci işgal 6 Ocak 1921 tarihi ve üçüncü işgal tarihi olan 23 Mart 1921 tarihlerinde ki



yaşananlara farklı bir bakış açısı olarak bakan günlük muhteviyatında Yenişehir ve çevresinde yaşananları Yunan Ordusunda savaşan bir askerin gözü ile görebilmekteyiz. Pliziyotis 31 Eylül 1920 tarihinde günlüğüne *“Bir saat sonra ayrılarak İznik’e gittik. Gece iki köyün dışında durduk. Yanıyorlardı...”*[3] şeklinde bir not yazdıktan sonra 3 Ekim 1920’de de *“Öğlen birden itibaren tüm bölük, üç Türk köyünün silahlarını almaya gitti. Silahlı gördüğümüzü vurmamız emri vardı. Üçüne de gittik ve ikincisinde tabancalı birini bulduk. Teğmen O’nu aynı silahla öldürdü. Ancak öncesinde O’na, silahı olup olmadığını sormuş ve O da olmadığını söylemişti. Her üç köyden on sekiz kadar köylüyü aldık. Onları İznik’e getirdik ve diğerlerine yarın silahlarını getirdiklerinde, alıkoyduklarımızı serbest bırakacağımızı söyledik. İznik’e döndüğümüzde, sonraki gün Gemlik’e gideceğimizi öğrendik.*[4]” notunu yazıyor. Hemen akabinde yazdığı not ise 6 Ekim 1920 gününe ait; *“...Şehrin içindeki askerlerin çok işi vardı. İznik’i on dört yerinden ateşe veriyorlardı. Hemen biz de yardıma koştuk. Epeyce kibritimiz vardı. Ancak bunu yapana kadar ter üzerimizden dere gibi aktı. Daha sonra tepelik bir yere oturarak Roma’yı yakan Neron gibi gururlandık... Geriye kalan vatandaşları aldık ve onları kale dışına bıraktık...”*

Günlükte 6 Ekim’den sonraki not 28 Ekim 1920 tarihine ait. Bu tarih Yenişehir’in Yunan ordusu tarafından ilk işgal edildiği 27 Ekim 1920 tarihinin bir gün sonrasına denk geliyor. Bu tarihlerde Batı Cephesinin Gediz vadisi genel doğrultusunda Yunan ordusuna karşı uygulayacağı saldırı planı nedeniyle Ertuğrul grubu askerleri güneye kaydırılmıştı. Bu nedenle de cephenin kuzey kesiminde yani İnegöl-Yenişehir- İznik bölümünde önemli bir zayıflık söz konusu idi.[5] Bu zayıflıktan faydalanan Yunan ordusu ise pek fazla direnişe rastlamadan Yenişehir’i işgal ettikten sonra ki hedefi olan Bilecik istikametine doğru hareket ettiler. Pliziyotis Yenişehir’e ilk giren Yunan birliğinde olmasa gerek ki Yenişehir’in işgali ile ilgili not düşmemiş ve hatta günlüğünde ki 28 Ekim 1920 tarihli nottan anlaşılacağı üzere Köprühisar Köyü’ne de işgal güçlerinin hemen ardından giriş yapmış.



Yenişehir ve çevresinde Yunan Ordusu ile kahramanca savaşmış Yenişehir'in çevresinde başarılı çarpışmalara giren Gökbayrak Taburu ve Tabur Kumandanı Cemal Bey

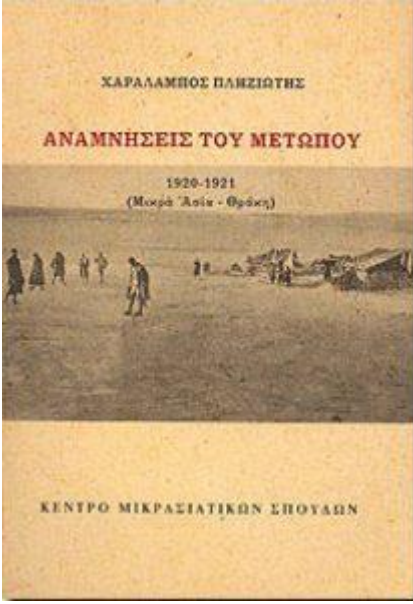
Anadolu'nun iç kısımlarına doğru ilerlemeye çalışan Yunan ordusu Türk halkına tarihin en kara ve en utanç verici manzarasını yaşıyor, haysiyetsiz davranışlarını sergiliyorlardı. Sekiz yaşında kız çocuğundan, seksen yaşında ki ihtiyara kadar tecavüzler sergileniyor, hiçbir sebep yokken köyler kasabalar ateşe veriliyor, din kutsallığı tahrip edilip evler, ocaklar, dükkânlar iğneden ipliğe dek yağmalanıp talan ediliyordu. İşgalle döneminde Yenişehir ve çevresinde 1187 ev yakılıp yıkılmıştı.<sup>[6]</sup> Pliziyotis'in 28 Ekim 1920 tarihinde günlüğüne yazdığı notta Köprühisar Köyü'nde yaşanan mezalimi aslında tüm çıplaklığı ile gözler önüne seriliyor.

*"28 Ekim 1920: Öğlen Köprühisar'ı fırın gibi tüterken gördüm. Görüldüğü kadarıyla önce iyice yağmalanmış ve sonra yakılmıştı. Akşama kadar iyi geçirdik. Ancak soğuk şiddetleniyordu. Saat 19:30'da nöbeti devraldım. Karanlık değildi. Çünkü Köprühisar elektrik gibi aydınlatıyordu..."*

29 Ekim 1920 günü Pliziyotis'in de içerisinde bulunduğu Yunan askeri birliği Gemlik'de bulunan merkezlerine çekilme emri almışlardı. Kış şartlarının fazla olduğu kar yağışının başladığını günlükte yazdıklarıyla öğrendiğimiz o gün yağmalarına, zalimliklerine devam ederek yol alıyorlardı. İşte Pliziyotis'in 29 Ekim 1920 gününe ait yazdıkları;

*29 Ekim 1920: Çay'mızın içine kanyak kattılar. Saat onda bölükten, hayvanlara ve kağınlara el koymak için köye gidenler oldu. Diğer bölükler de aynı görev için başka köylere gittiler. Tüm tabur yüz elli kadar öküz arabası, epey öküz, koyun ve keçi topladı. Saat 15:00'da ayrıldığımızda ince ince kar yağıyordu. Yenişehir'e hareket ettik. Korkunç bir soğuk... beraberimiz de altmış da esir vardı. Yan tarafımızda iki köy yanıyordu. Az ileride birinci bölük, bir tanesini daha yakmaya gidiyor. Gemlik'e dönene kadar, epey köy yakacağımız söyleniyor. Askerler gizlice işlerini yapıyorlardı. Dükkânlarda bulduklarını zorla alıyor ve helvalar, cevizler, ipler, peynirler, iğneler, sabunlar, mumlar ve bulabildikleri diğer şeylerle tekrar hana dönüyorlardı."<sup>[7]</sup>*

Pliziyotis'in bahsettiği esirler 28 Ekim günü Yenişehir'de Yunan ordusu tarafından tutuklanarak Bursa'ya gönderilen Yenişehirli Kuva-yı Milliye yandaşlarıydı.<sup>[8]</sup> O tarihte yanan köyler içinde Yılmaz Akkılıç "Kurtuluş Savaşında Bursa" adlı kitabında Kızılhisar, Ebeköy, Terziler, Köprühisar, Rustum, Beypınar, Kirazlıyayla, Yıldırım, Örencik, Kavaklı ve Menteşe köylerini belirtmektedir.<sup>[9]</sup>



### Pliziyotis'in Yunanistan'da yayınlanan kitabının kapak fotoğrafı

Yunan ordusunun Anadolu'yu işgalinde kasaba ve özellikle köylere en büyük zararı halkın yüzyıllardır komşu olarak yaşadığı ekmeğini aşını paylaştığı Rum ve Ermeni köylerinde yaşayan ahalî vermiştir. Bu köylerde yaşayan halkın kurduğu haydut çeteler Müslüman köyleri yakıp yağmalamış adeta talan etmiştir. İşte bu durumdan şikâyetçi olan bir grup köylüde durumlarını arz etmek, şikâyetçi olmak maksadıyla 31 Ekim 1920 günü Yunan yüzbaşının yanına varmışlar. Pliziyotis bu durumu günlüğünde şöyle anlatıyor;

*“31 Ekim 1920: ...Saat onda yakınımızdaki köyün mensupları geldi. Diğer köylerdeki Ermenilerin ve Rumların onları rahatsız ettiklerini söylediler. Onları dinleyen yüzbaşı, hiçbir şey olmayacağını, köyelerine geri dönmelerini söyledi. Giderlerken içlerinden biri, “gavurlar” dedi. Bunu birisi duydu ve yüzbaşıya söyledi. Hemen kurşunlanma cezası verildi... Etrafımızda üç köy yanıyor. Biz de etrafına oturup gururlanıyoruz...”*

1 Kasım 1920 tarihinde Yunan ordusu sınırlı askeri eylemlerini tamamladığına karar vererek Yenişehir'den çekilmeye başladı. Çekilme 2 Kasım günü ancak tamamlandı. Yenişehir'i talan ederek gerçekleşen çekilme Pliziyotis'in günlüğüne şu şekilde yansımıştı;

*“1 Kasım 1920: Önce beş yüz ton kadar çeşitli şeylerle yüklenmiş olan kağnılar hareket etti. Çoğu buradan ve Köprühisar'dan alışveriş yapmış olan beylerin ve subayların yükleri. Bunu hayvan sürüleri takip ediyordu. Koyun, inek, keçi v.s. Saat altıda hareket halindeydik. Kar devam ediyor. Vadi bembeyaz. Biz de kar yüklüüz. İki kilometre kadar yürünmüştür. Döndüğümde Yenişehir'in tüttüğünü gördüm! Saat sekizde bir köye vardık. Ancak bir süre sonra, o da Tanrı Moloh'a[10]kurban edildi. Yine de hala bir sürü köy var...”*

Yenişehir'in Türk birliklerinin denetimine geçmesinin ardından ilçede gerek işgal esnasında gerekse de işgal öncesinde Yunanlılarla işbirliği yapıp, Yunan Ordusunu ilçeye davet ettikleri öne sürülen bazı varsıl kişiler tutuklandılar. Tutuklanan bu kişiler yargılanmak üzere Eskişehir'de kurulmuş olan 20 Ekim'den itibaren çalışmalarına başlamış bulunan “Eskişehir İstiklâl Mahkemesi”ne gönderildiler.[11]





یکشہردہ یونان مظالمندان  
Les atrocités grecques à YENI-CHÉHIR

İstiklâl Harbi esnasında Yunan zulmünü anlatmak amacıyla Yenişehir bölgesinde çekilmiş bir fotoğraf

1 Kasım'da yaşanan vahşet 5 Kasım tarihinde ilçeye gelen Mutasarrıf Ekrem Bey tarafından raporlandı.[\[12\]](#) Batı Cephesi Komutanlığı makamına yazılan bu raporda özetle;

*“Yenişehir’de sivil ve askeri dairelerle bunlarla bitişik veya dolay çarşı ve dükkânlar Yunanlılar tarafından soyulduktan sonra tümüyle yakıldığı ve Yenişehir ve etrafından topladıkları üç yüz öküz arabasıyla el konulmuş malları götürdükleri ve bu arada beşyüze yakın eşraf ve ahalinin gençlerinin de beraberinde götürüldüğü...Yunanlılar tarafından tüm İslâm mâbetlerinin halı ve kilimleri alındıktan sonra pislendiği ve Köprühisar’la Yenişehir arasındaki ovadaki on dokuz köyün eşya ve hayvanatı ve hatta tavukları gasp edildikten sonra tamamının yakıldığı ve topluca on yedi köy soyulduktan sonra evlerin sanki bir özel lütuף olarak sahiplerine bağışlandığı... Bir çok dul kadınların ve bakire kızların ırz ve namuslarına tecavüz edildiği ve Yenişehir’i yakmak için her tarafa gaz serpererek ateşlendiği sırada bomba seslerinin işitildiği ve bu olayın Yunan askerleriyle o sırada kuşatılmış bulunduğu... Yenişehir çevresinin hâlen bir ören yerine dönmüş bulunduğu ve telgraf tellerinin kırılmış ve direklerinin de testerelerle kesilmiş olduğu...”* belirtilmektedir.

9 Kasım 1920 tarihinde de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisinde Karesi mebusu Vehbi Bey söz alarak Yenişehir'de yaşananları meclis kürsüsünden vekillere anlatmıştır. Epeyce uzun olan konuşmasına şu şekilde başlamıştır; *"Bilhassa son aldığımız malûmatta, Yenişehir'de yapılmadık fecayı kalmamıştır, ne ismet kalmıştır, ne de servet kalmıştır ve ne de memlekettin emlâk ve hayvanatı kalmıştır. Hükümet konağı hiç kimseye düşman değildir, haydi düşmandır diyelim, fakat belediye dairesi de düşman değildir ya?.. Cami düşman değildir ya?.. Çarşı düşman değildir ya? Bu fecayı hep İrtikâp edilmiştir. On beş yirmi köy yakılmıştır.[13]"*

Pliziyotis'in günlüğüne geri dönelim. Günlüğün Yenişehir ile ilgili kısımları 5 Ocak'ta yani Yenişehir'in ikinci kez işgal edildiği 6 Ocak 1921 tarihinden bir gün öncesine denk geliyor. Pliziyotis'in o gün moral olarak çökük, bitkin, savaştan usanmış olduğunu anlıyoruz. Sanırız ki Yunan ordusunda savaşan askerlerin birçoğu artık savaşmaktan bıkmış durumda.

*"5 Ocak 1921: ..., Köyün dışına kamp kurduk ve yeni tabur komutanı Fotopulos, vatanseverlikle ilgili bize saçmaladı. Bize yarın, ya da öbür gün taarruz yapılacağını, emir aldığımız takdirde Eskişehir'e yürüyeceğimizi söyledi! Orada dinlenecekmiz!!! Bu son yolculuğumuzmuş!!! Oradan demiryoluyla evlerimize gidecekmiz! ... ve daha bir sürü saçmalık..."*

6 Ocak 1921 günü Yenişehir ikinci kez Yunan işgaline uğrar. O sabah; Yunan ordusuna ait Tümgeneral Petmezas[14] komutasında iki piyade tümeni, bir süvari tugayı ve kolorduya bağlı birlikler 472 subay, 15.816 er, 12.500 adet tüfek, 270 adet makineli tüfek, 120 adet ağır makineli tüfek ve 72 adet toptan oluşan[15] büyük bir ordu geniş bir kola yayılarak taarruza geçti. Bursa'nın işgalinden sonra Anadolu'nun iç kısımlarına yapılan ilk büyük çaplı taarruzdu. Amaçları Eskişehir'e varmak ve savaşı sonlandırmaktı. Türk ordusu bu saldırıya hazırlıksız yakalanmıştı. Batı cephesinde birliklerin önemli bir kısmı da Çerkez Ethem'in çıkardığı ayaklanmayı bastırmakla uğraşmaktaydı. Batı Cephesi Kumandanı İsmet Paşa 24 ncü Tümen'in Bozüyük'te bulunan kıtalarını ileri alması, Gökbayrak Taburu'nun, Yunanlıların Köprühisar istikametinde ilerlemesi halinde Pamukçaderbent istikametinde gerisine taarruz etmesi ve 3 ncü Süvari Tümeni'nin de İnönü'de toplanması istediğine dair bir telgrafı cephe komutanlarına gönderdi.[16]

Esasen de Yenişehir'de Türk Ordusu ileri karakol postası halinde ufak bir birlik bulunurken Köprühisar'da donanımlı mevziler bulunmaktaydı[17]. Nitekim de 6 Ocak günü Yenişehir Yunan birlikleri tarafından ikinci kez işgal edilmesinin ardından Köprühisar'a doğru yol alırlarken burada ki birliklerin savunması ile karşılaştılar.

Pliziyotis'in günlüğünde o güne dair yazdıkları da aynen kaynaklarda yazıldığı şekilde örtüşmektedir.

*"6 Ocak 1921: ...Öğlen Yenişehir'e ulaşıyoruz. ...İki saat sonra Köprühisar'ın dışındaydık. Dörtlü sıra halinde güzel, güzel yürüyorduk ve ansızın "bum" ...yine "bum" ...başka ve daha başka... Bir dakika sonra "gauv!" Birincisi neredeyse yanımızda patladı. ...Bunu başkaları izledi. Önümüzde, arkamızda, yanımızda... Planlarını yapmışlar. Bize servis*

*yapmak için, onların istediği yere ulaşana kadar kaygısızca ilerlememize izin verdiler... Neyse ki epeyce tepe vardı ve korunabildik..."*



#### Ertuğrul Grup Komutanı Kazım Özalp

Bu günü doğrulayan başka bir anı da Ertuğrul Grup Komutanlığı görevinde bulunan Kazım Özalp. Kazım Özalp'de o güne dair anlarını anlatırken; *"Köprühisar'ın doğu sırtlarına giden kuvvetlerimiz gizlendiler. Bursa-Bilecik yolunun üzerinde ve etrafında bize bağlı hiçbir fert görülmüyordu. Pusu kuran kuvvetlerimiz bütün bir gün beklediler. Akşamüzeri, tam tahmin ettiğimiz gibi bir otomobil ile 12 kamyondan kurulu bir düşman nakliye kolunun, Bilecik'e geçmek üzere caddeyi takiben Yenişehir yönünden gelmekte olduğu görüldü. Her şeyden habersiz olan bu nakliye kolu, Akderbent Batısındaki pusu mevzilerimizin önüne vardığı zaman büyük bir ateş yağmuruna tutuldu. Askerleri ve şoförleri şaşırdılar. Bir kısmı geriye, bir kısmı ileriye kaçmaya başladılar.[18]"* demektedir.

Ertesi günü Yunan Ordusuna ait İzmir Tümeni Yenişehir kesiminde iki kol halinde saldırılarını sürdürmekteydi.[19] O gün Pliziyotis'in bulunduğu birlik Türk ordularından darbe almış olsa gerek ki; Pliziyotis günlüğüne oldukça manidar kelimeler yazıyor. Mustafa Kemal'e ve onun nezdinde Türk ordusun atıfta bulunarak, aslında bir nevi de yenilgiyi kabullenerek sadece birkaç cümle ile geçiştiriyor günlüğünü;

*7 Ocak 1921: Noel! Gerçekten güzel, Kemal'e bir şeyler söylemeye geldik ama, O bizden önce söyledi...*

7 Ocak günü cephede yaşananlar hakkında Anadolu Resmi tebliğinde şu ifadeler bulunmaktaydı; *"Yenişehir mıntıkasında düşmanın 1 Fırkaya yakın kuvvetlerle 7 Ocak 1921 sabahı yapmış olduğu taarruz bir buçuk saat içerisinde ordumuzun yapmış olduğu azimli savunması karşısında geri çekilmek zorunda kalmıştır. Bu başarılı müdafaa üzerine karşı taarruza başlayan kıtaatımız düşmana mühim zayıflatlar verdirerek, eski mevzilerine geri dönmeye mecbur etmişlerdir."*[20]



Yenişehir'in Yunan Ordusu tarafından ikinci işgalinin ardından dokuz günlük zulüm yaşanmış ve 14 Ocak tarihinde Türk Ordusu'na ait birlikler tekrardan Yenişehir'i ele geçirmişlerdi. Pliziyotis'in de 7 Ocak tarihinden sonra günlüğüne aldığı not tam da ikinci işgalden kurtuluşun bir gün öncesine ait. O gün İzmir Tümenine bağlı olan bir birlik Yenişehir bölgesinde savunma düzeni alır. Savunma düzeni özellikle Köprühisar mıntıkasında yoğunluk kazanır.

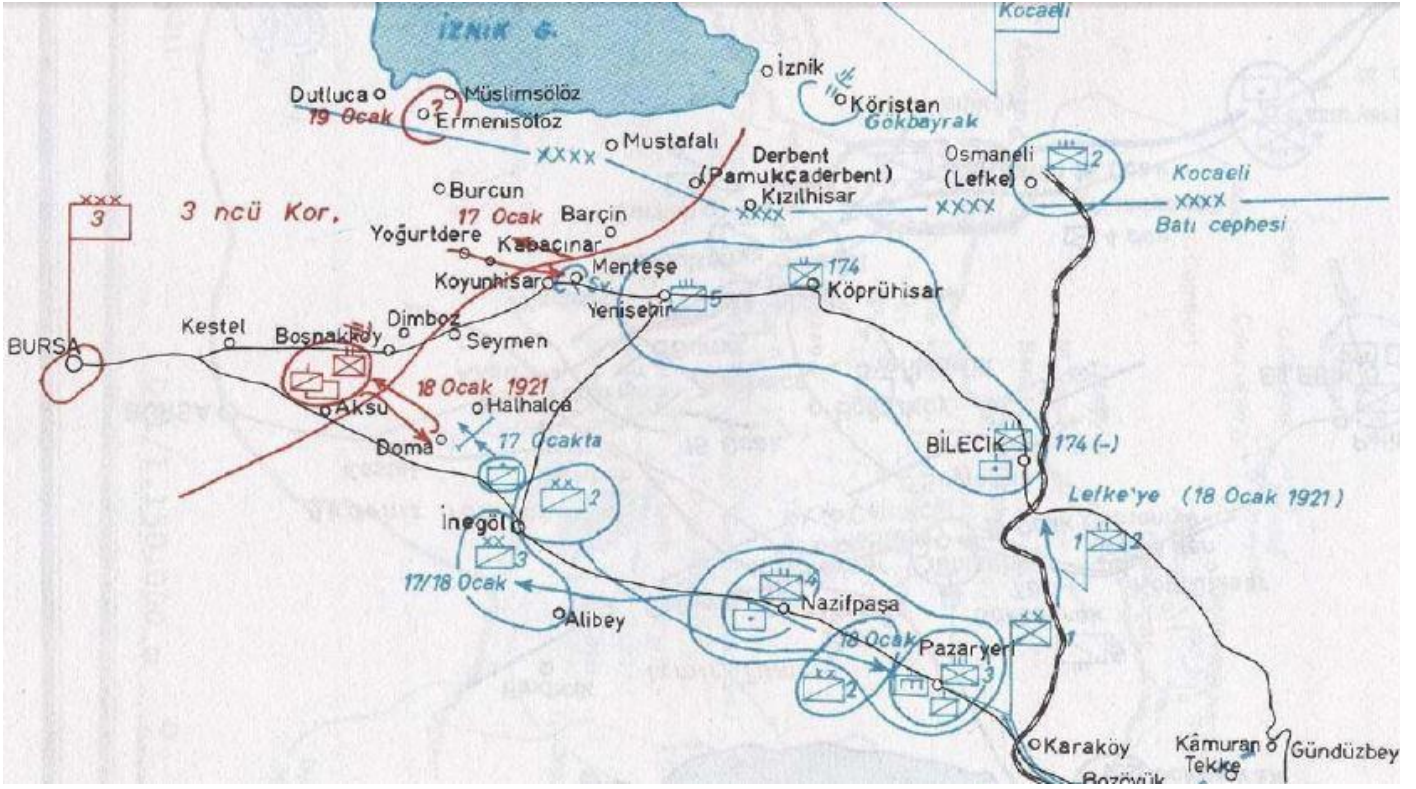
**13 Ocak 1920:...Köprühisar ve köprüyü geçiyoruz. Yiyecek almak için aşağıda duruyoruz. Üç çeyrek kadar oturduk. Tüm asker geçtikten sonra, ...istihkâmcılar köprüyü uçurdular. Bizi takip edenlerden epeycesi köprü'nün diğer tarafında kaldı. Evlatlarından bir kısmı bizim tarajımızda kalırken, anneler öbür tarafta kaldılar. Bir tarafta kadın, diğer tarafta kocası. Daha bir sürü şey. Bunlar, özgürlüğün nimetleri!! Ve de medeniyetin! Her neyse. Bu ileri hareket epey bir köyü, binlerce sakin insanı tahrip etmek ve bizim de bu gariplikleri çekmemiz için yapıldı!**

14 Ocak tarihinde Gökbayrak Taburuna ait birlikliğe, Köprühisar'da ki düşman birliklerinin toparlanmasına fırsat vermeden saldırı emri verildi. Gökbayrak taburunun yaptığı baskın başarı ile sonuçlandı. Öncesinde daha gerilerde bulunan mevzilerinde toparlanma buyruğu alan Yunan birliği de çekilmeye başladı. Böylece; Yenişehir'i boşaltan Yunan birliklerinin ardından Gökbayrak Taburu Yenişehir'e girdi.[\[21\]](#)

1921 yılı Ocak ayı ortalarındaki Yunan Ordusunun geri mevzilere çekilmesi onlara toparlanma süreci vermiş oldu. 21 Mart 1921'de başlayan 12 Mart 1921'de tamamlanan Londra Konferansı görüşmelerinde istediklerini alamayan itilaf devletleri Yuna hükümetine baskı yapmaya başlamıştı. İngiltere Başbakanı Lloyd George Yunan temsilcilere hitaben "Hiçbir şeyi şansa bırakmayın, başarısızlığınız Türkleri ele avuca sığmaz duruma getirir" diyerek Anadolu'da bir kez daha Yunan saldırısının fitilini ateşlemiş oldu. 19 Mart 1921 günü Küçük Asya Ordusu başkomutanı General Papoulas 23 Marttan itibaren saldırıların başlayacağını hükümetine bildirdi. Aynı gün Yunan Kralı Konstantinos'da bir bildiri yayınlayarak; Anadolu'da ki Hıristiyan halkın orduya katılmalarını talep etti.

23 Mart günü saldırıya geçen Yunan birlikleri aynı gün Yenişehir'i üçüncü kez işgal etmiş oldu. O gün Pliziyotis'in günlüğünde yazdıklarına göre kendisinin 10. Tümen'de savaşmakta olduğunu anlayabiliyoruz. General Leonardopulas komutasındaki bu tümen Müslümsölöz ve Burcun köylerinde bulunan hazırlık mevzilerinden harekete geçtiler. Bünyesinde Kral Konstantinos buyruğuna uyan 200 kişilik Rum ve Ermeni çeteleri de barındıran tümen geçtikleri köyleri yakarak talan ederek saat 14 gibi Yenişehir'e vardılar.[\[22\]](#) Pliziyotis bu günü günlüğünde şu şekilde ifade etmektedir.

**23 Mart 1921: ...Köylerden geçiyoruz. Bayırköy, sonra Kapıcılar ki yanıyor, sonra Yuğurdere, bu da yanıyor. Aşağıda bir başka köy, o da yanıyor! ...Önümüzde tüfek sesleri, zaman zaman da top sesleri duyuluyor. Akşamüstü Yenişehir'i geçmiştik.**



### Yenişehir'in ikinci kez işgalinden sonra bölgedeki askeri birlikler

Yunan ordusunun tüm hatlarıyla saldırısı karşısında çok fazla zayıt verileceği endişesi ile geri mevzilere çekilip toparlanma emri alan Türk kuvvetleri karşısında ilerlemesine devam eden Yunan Ordusu saldırıları 24 Mart günü daha da yoğunluk kazanmaya başlamıştı.. İnönü mevzilerine doğru çekilişlerini düzenli bir şekilde yapan Türk Ordusu karşısında Yunan Ordusu ilerlenmesine devam ederek Bilecik'i işgal etmek planlarıyla Köprühisar Köyüne giriş yaptılar. Köprühisar'da bulunan Türk birliklerinin direnişi ile karşılaşan Yunan Ordusu burada epeyce bir zayıta maruz kaldı. Pliziyotis o gün yaşananlar hakkında günlüğüne şunları yazıyor;

***24 Mart 1921: ...Köprühisara yeni varmıştık ki, Türk topları başladı. ...Bizim, topçularımız karşılık verdi. Yanlardaki boş köyler yanıyor! ...Karşımızda bir köy yanıyor. Yanımızdan bir süre önce 27. Alay geçti. Tüm yük araçları tavuk, yumurta, peynir ve bir köy yanmadan önce ne ihtiva ediyorsa, onunla yüklüydüler!***

Yenişehir'in üçüncü kez düşman işgaline ait tarih olan 23 Mart 1921 tarihinin ardından 4 Nisan'da Türk Ordusunun Yenişehir'e girmesiyle 13 gün boyunca yaşanan bir zulüm daha sona ermişti. Fakat ne var ki Yunan Birlikleri bu kez Yenişehir'i boşaltırken çevrede de büyük zulümler yaptılar. Kasabanın çarşısını tümüyle ateşe veren Yunan birlikleri, çevre köy ve çiftliklerde de büyük mal ve can yitimlerine yol açmışlardı.

Pliziyotis'in savaş boyunca günlüğüne yazdıklarında Yenişehir'e ait olan bölümler burada noktalanıyor. Savaş sonunda Yunan Ordusu ile birlikte Yunanistan'a giden ve daha sonra yazdığı bu günlüğü kitap olarak düzenleyip yazan Pliziyotis muhtemelen başka bir birliğe geçiyor. Pliziyotis'in günlüğü bizlere Yenişehir'in Yunan Ordusu tarafından beş kez işgal

edilişinde ki ilk üç işgal ile ilgili çarpıcı bilgiler vermektedir. Yenişehir bölgesinde yaşanan zulümleri Yunan Ordusunda bulunan bir askerin gözüyle bakmamızı sağlayıp o dönem yaşanan bir takım olaylara da ışık tutmakta yardımcı olmaktadır.

Yoksul ve yenik düşmüş olsak dahi Türk milletinin özgürlük ve hürriyeti için harcayacağı çaba ancak kanının son damlası zayi olduğunda son bulur. Bu millet ancak külleri kalsa dahi küllerinden yeniden doğabilecek bir millettir. Bunu en net olarak hürriyetimizin sınavını verdiğimiz Milli Mücadele İstiklâl Harbinde ortaya koyduk. Öylesine şanlı bir savaş olan istiklâl Harbimizde şehit düşmüş tüm vatan evletlerinin ruhları şad olsun. Şehitlerimizle, Gazilerimizle, cephe gerisindeki vatan evlatlarımızla bu millet size minnettardır.

[1] Yunan Tarihçiliğinin Gözüyle Anadolu Harekatı, Nilüfer Erdem, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul – 2009, s.233

[2] Yunan Tarihçiliğinin Gözüyle Anadolu Harekatı, Nilüfer Erdem, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul – 2009, s.234

[3] Çılgın Yunanlılar Birinci Kitap “Yunan Düşü” Mayıs 1919-Nisan 1921, Murat KÖYLÜ, s.356

[4] Yunan Tarihçiliği Gözüyle Anadolu Harekatı 1919-1923, Nilüfer ERDEM, Derlem Yay. Ekim 2010, s.320

[5] Kurtuluş Savaşı’nda Bursa, Yılmaz AKKILIÇ, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yay., Bursa 2008, İkinci kitap, s.448.

[6] Lozan Barış Konferansı Tutanaklar – Belgeler, Seha L. Mreay

[7] Yunan Tarihçiliği Gözüyle Anadolu Harekatı 1919-1923, Nilüfer ERDEM, Derlem Yay. Ekim 2010, s.320.1

[8] Kurtuluş Savaşı’nda Bursa, Yılmaz AKKILIÇ, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yay., Bursa 2008, İkinci kitap, s.781.

[9] Kurtuluş Savaşı’nda Bursa, Yılmaz AKKILIÇ, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yay., Bursa 2008, İkinci kitap, s.450.

[10] *Moloh; insanlardan kendilerini kurban etmelerini isteyen eski semit tanrıdır. Yunanca’da, “savaşın Moloh’una kurban edilmek” deyimini bulunmaktadır.*

[11] Kurtuluş Savaşı’nda Bursa, Yılmaz AKKILIÇ, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yay., Bursa 2008, İkinci kitap, s.450.

[12] ATASE arşiv, Belge 2391

[13] T.B.M.M. 9 Kasım 1920 tarihli doksan altıncı içtması, s.316



**[14]** Kurtuluş Savaşı'nda Bursa, Yılmaz AKKILIÇ, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yay., Bursa 2008, İkinci kitap, s.462.

**[15]** Anadolu İhtilâli, Sabahattin SELEK, Ankara 1999, c.2, s.194.

**[16]** Türk İstiklal Harbi, II nci Cilt, Batı Cephesi, 3 ncü Kısım, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı yay., Ankara, 1999, s. 159.

**[17]** T.B.M.M. 8 Ocak 1921 tarihli oturum tutanakları, s.228

**[18]** Askeri ve Siyasi Yönleriyle Kazım Özalp, Ahmet KIZILIRMAK, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkıâp Tarşhi Enstitüsü, Doktora Tesi, Ankara 2012, s.115

**[19]** Kurtuluş Savaşı'nda Bursa, Yılmaz AKKILIÇ, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yay., Bursa 2008, İkinci kitap, s.463.

**[20]** Tarih Boyunca Söğüt ve Kültürü, Sempozyum Bildirimleri, Bilinmeyen Yönleriyle Türk Milli Mücadele Tarihinde Birinci İnönü Muharebesi, Yrd. Doç. Dr. Taner BİLGİN, Aralık 2015, s.29.

**[21]** Kurtuluş Savaşı'nda Bursa, Yılmaz AKKILIÇ, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yay., Bursa 2008, İkinci kitap, s.465.

**[22]** Bursa – Yenişehir 1301 – 2001, Özdemir Şarman, Bursa 2001, s.32

**[23]** T.B.M.M. yayınları, İstiklâl Harbi Albümü (Osmanlıca baskı)

**[24]** T.B.M.M. yayınları, İstiklâl Harbi Albümü (Osmanlıca baskı)

**[25]** Türk İstiklal Harbi Batı Cephesi, Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonraki Harekat, c.2, 5. kısım, 2. kitap, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı yay. 1995

[status draft]

[nogallery]

[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category araştırma]

[tags TARİH, Nostalji, Arkeoloji, research, TARİH, MESUT BİÇER, Yunan askeri, kalem, Yenişehir, işgal günleri]